קדושת לוי — לשבת נחמו

נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם. (ישעיה מ, א) בעת שינחם השם יתברך במהרה בימינו אותנו יזכור לנו כל הצרות שעברו עלינו כדי שיהיה נחמה בכפליים. וזהו אלהיכם, מדת הדין:

או יבואר, נחמו נחמו כו'. כי מה שהשם יתברך מנחמינו בזה לבד יש לנו נחמה. דרך משל, אינו דומה שומע מפי השר דברים ניחומים ודברי אהבה אינו נחמה עד גמר קבלת טובה ממנו, מה שאין כן פי מלך רצונו כעב מלקוש ואמרי פיו הם מעשה טוב גמור, כי בשמוע דברי תנחומים מפיו ישעשעו נפשינו. או יאמר, שהנחמה כפולה במה שכל הסיבות אף על פי שאינם נראים נוגעים אלינו הם בשבילנו זה אלהים אלהינו הוא ינהגנו כו', אלהים סיבות כל הסיבות. אלהינו, שכל הסיבות הסובבים הם בשבילנו כמאמר חכמינו ז"ל חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם. וזהו יאמר אלהיכם:

או יאמר, נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם. כי עתה הן הן גבורותיו שגוים מרקדים כו' וצר לנו בצרות זכרון מאמר השכינה קלני כו', שהדיבור בגלות על ידי אריכות אפו, כי הכל נעשה בדבר ה', ואז אם ירצה השם יאמר אלהיכם. וזהו ט"ו באב שבו כלו מתי מדבר לשון מיתות הדיבור, היינו בחינת סילוק ונחית מדריגה בחינת הדיבור ואז כלה הסילוק הדיבור ויאמר הנחמה:

נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם. (ישעיה מ, א) הנה בעת שישראל עושין רצונו של מקום נקרא אלהינו, כי בזה אנו מורים שהוא אלהינו.וזהו פירוש הפסוק (תהלים סז, ז) יברכנו אלהים אלהינו, פירוש שהבורא יתברך יברכנו שיהא נקרא אלהינו. וזהו אמר הנביא שנחמו נחמו, ובמה לזה אמר הכתוב שיאמר אלהיכם:

דברו על לב ירושלים כי נרצה עונה. (ישעיה מ, ב) הכלל, לעתיד לבא הגוף יהיה לו תענוג מסעודת לויתן אבל הלב אין לו תענוג כי אם מתענוג רוחנית, דהיינו בהתבשר לה על מחילת עונות ועל רוב מצות. וזהו כי נרצה עונה כמאמר חכמינו ז''ל (יומא פו:) גדולה תשובה שזדונות נעשה לו כזכיות. וזהו כי נרצה עונה, מהעון נעשה רצון הוא מצוה:

בשבת נחמו קורין עשרת הדברות, ובשבועות קורין גם כן עשרת הדברות, כי בשבועות נתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל, וכן כשיבא משיח צדקינו כתיב (ישעיה נא, ד) תורה חדשה מאתי תצא לכן קורין עשרת הדברות בשבת נחמו:

לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב כו'. (ב"ב קכא:) יבואר על פי פירוש על פסוק (שמות יז, ח) ויבוא עמלק וילחם בישראל כו', כי בתחילה כתיב היש ה' בקרבנו אם אין, משל לבן שהיה מורכב על כתפו של אביו כו' גירה בו כו', נמצא האב מפחיד הבן כדי שידע שיש לו אב שיכול להציל אותו מהפחד וכאשר יודע שיש לו אב אז מקרבו בכל מיני קרבות. ולזה נקרא זה החודש אב וחרב בו הבית המקדש שלנו כדי שנדע שיש לנו אב וכאשר יבוא הידיעה לנו אז יבנה הקדוש ברוך הוא הבית המקדש. והנה מבואר בגמרא (תענית ל:) על ט"ו באב שבו הותרו השבטים לבוא זה בזה, ועוד טעם שבו כלו מתי מדבר, ועוד טעם תבר מגל עיין שם. הכלל, השם יתברך נקרא יו"ד שאין לו דמות כנאמר (ישעיה י, יט) ונער יכתבם, וכאשר מצייר ציורין הוא ה"א וכאשר ישראל הם באחדות עם השם יתברך, דהיינו שני אותיות י"ה להמשיך ה' אל י"ד. וזהו חמשה עשר י"ה נ' נמשך ליו"ד. והנה כל שבט ושבט מישראל יש לו בחינה מיוחדת ולמטה נקרא גוון לכל שבט ושבט כאשר נרשם הגוון מכל שבט באבנים על חושן כידוע מגוון כל אבן מדריגת כל שבט. והנה כאשר כל השבטים הם באין אז כל הגוונים כלולים זה בזה וזה כשיש השגה לישראל על ידי הידיעה שיש אב אחד לנו וזה שהותרו השבטים לבא זה בזה, לרמז על

הנ"ל. והנה כאשר ישראל הם דבוקים באי"ן אז יש להם יראה ויראה הוא חכמה כנאמר ויאמר לאדם הן יראת ה' כו', והחכמה הוא חיות כנאמר והחכמה תחיה. וזהו הרמז שבו כלו מתי מדבר כנ"ל.והנה מבואר בשם האר"י ז"ל יוצר אור ובורא חושך, כאשר האדם מסתכל על הבורא הוא חושך שאין להשיגו וזהו ולילה כיום יאיר. והנה ט"ו באב לרמוז על השגת ידיעה לישראל שיש להם אב והם דבוקים אל האי"ן הנרמז אל חושך כנ"ל. וזהו שבו תבר מגל תש כחו של חמה והלילה גובר לרמז על הנ"ל על התדבקות ישראל אל האי"ן שהוא בחינת חושך לילה כנ"ל:

או יבואר, לא היו ימים טובים לישראל בחמשה עשר באב שבו פסקו עצי המערכה. (תענית ל:) ונראה לדקדק תיבות לישראל לכאורה הוא מיותר. והנראה, דהנה ישראל אין מברכין כי אם על דבר השלם כמו שמברכין על קידוש הלבנה בעת מלואה, דהיינו שמתחיל להתמלאות שהוא עת השלימות. ולכאורה כאן בט"ו באב תש כוחו של חמה בעצי המערכה ולמה הוא יום טוב לישראל. אך כשישראל מונין ללבנה באי"ן והאומות לחמה ונמצא לישראל הוא יום טוב כשתש כחה של חמה. וזהו לא היו ימים טובים לישראל, לישראל דייקא, כי אז תש כחה של חמה וסימן רע לאומות העולם ולישראל יום טוב כמו בקידוש לבנה:

או יבואר, לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב שבהם בנות ישראל יוצאות ומחולות בכרמים בכלי לבן שאולין. והנראה למה בכלי לבן שאולין דווקא. ונראה לבאר על פי מאמר חכמינו ז"ל (תענית לא.) עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים לעתיד לבא, כי הנה יש שני מיני התעוררת, יש שאדם מעורר עצמו לעבודת הבורא יתברך, ויש התעוררת דלעילא מה שמגיע לאדם התעוררת מלעילא לעשות רצון הבורא יתברך והנה מה שאדם מעורר מעצמו זה נקרא שלו ומה שמגיע לאדם התעוררות מלעילא זה אינו שלו ונקרא זה אצל האדם שאולה. והנה בראש השנה האדם עצמו מעורר רצון הבורא יתברך ויש לו פחד מיום הדין.ובחמשה עשר באב מגיע לאדם התעוררת מלעילא, כי בא הקדוש ברוך הוא לשפוט את העולם. וזהו הרמז שבהם בנות ישראל, רומז על נשמות וכנסת ישראל. בכלי לבן, לבן מרומז על האי"ן, כי בלבן כלול כל הגוונין. וזהו הרמז שאולין, שזה הבחינה והתעוררת בא להם מעילא כנ"ל. וזהו הרמז ומחולת בכרמים, כי מחול הוא מה שאדם מנגן בכלי זמר וזה עושה המחול כפי הניגון שזה מנגן ונמצא איש אחר מעורר אותו. וזהו הרמז עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים, שהקדוש ברוך הוא מעורר אותם לעשות רצונו יתברך והם יעשו רצונו כפי התעוררת שמגיע עליהם. וזהו הרמז גם כן בכאן שזה היום מעורר על התעוררת מלעילא וזה מחולת בכרמים כנ"ל. וזה שפירש רש"י יום שהותרו השבטים לבא זה בזה, כי האבות כל אחד היה עובד את הבורא בבחינתו. אברהם, במדת אהבה אשר לזה מרומז יסוד המים. יצחק, במדת היראה אשר על זה מרומז יסוד האש. יעקב, במדת התפארת אשר על זה מרומז יסוד הרוח. ובאמת כל כוונתם היה למדת מלכות להמליך עליהם מלך מלכי המלכים. ועל זה המדה רומז יסוד העפר ועל זה אמר אברהם אבינו (בראשית יח, כז) ואנכי עפר, ונמצא הרי כאן ארבעה מדות וכל אחד כלול מתלת המדות אשר עבדו בהם האבות הרי כאן י"ב כנגד י"ב שבטים אשר כל אחד היה עובד בבחינתו ובמדתו. ובאמת כל זה הוא שייך כשאדם עצמו הוא מעורר לעבודתו יתברך. אבל כשמגיע לאדם התעוררת מלעילא אז יכול האדם לעבוד את הבורא יתברך בכל המדות כיון שמגיע אליו התעוררת מאת הבורא ברוך הוא והוא כלול מכל המדות. וזה היום רומז על התעוררת מלעילא כנ"ל כאשר כתבנו במלת לבן, שכלול כל הגוונים, כי להאבות היה לכל אחד גוון אחד. וזה היום שמגיע התעוררת מלעילא אז הוא הגוון שכלול כל הגוונים. וזהו הרמז שהותרו השבטים לבא זה בזה, שכל אחד היה לו גם בחינות חבירו ודו"ק:

חודש אב, פירוש אב, היינו תחילה עד ט"ו באב ארור. ומחמשה עשר באב, היינו ברוך. וזהו א"ב, ארור ברוך. וכן הצירוף מזה החודש הסכת ושמע ישראל היום שהצמיחה אחר ההעדר וכן השלימיות אחר החסרון וכן הסכת כמאמר חכמינו ז"ל (ברכותסג:) הס ואחר כך כת כו', ושמע ישראל כו':